

FALSK ALARM ELLER NYE SIGNALER

Af Jørgen Felbo

Folketingets Grønlandsdebat, der havde været ventet siden sidste efterår, har sammen med offentlige grønlandske udtalelser før og efter debatten rejst spørgsmålet, om der reelt er ved at ske et sporskifte i Grønlandsspørgsmålet, hvad angår den grønlandske indstilling, eller om man står over for en af de gennem årene kendte alarm-perioder, hvor kraftige udtalelser fremsættes, megen diskussion startes, men hvor dødlignende tavshed snart efter atter indhyller fjeld, hav og lavland. Er der tale om nye signaler eller om falsk alarm?

Umiddelbart før folketingsdebatten fremsatte formanden for grønlænderforeningen „Kalatdlit“, indkøbschef Angmalortoq Olsen, i et bladinterview udtalelser, der klart krævede et sporskifte og et signalkifte, før for meget er slået i stykker for grønlænderne og mellem grønlændere og danskere.

Under folketingsdebatten havde begge de grønlandske folketingsmænd ordet. Nik. Rosings stemmeføring var væsentligt anderledes, end man mindes at have hørt den tidligere, og Knud Hertling var i sin tale så skarp, at grønlandsminister A. C. Normann følte sig foranlediget til – tydeligt overrasket og ilde berørt – at udtale undren. Også andre ordførere, specielt repræsentanterne for de konservative og Socialistisk Folkeparti, slog kraftigt på behovet for ændringer, revisioner og omlægninger af dele af Grønlandspolitikken.

Og efter folketingsdebatten er den skarperede grønlandske stillingtagen blevet videreført. Translatør Moses Olsen har i en kronik i „Berlingske Tidende“ trukket linjerne klarere op, end man mindes at have set det fra grønlandsk side. Hans kronik stillede i realiteten problemerne op som et enten-eller for grønlænderne: ville de være danskere eller forblive grønlændere. Han forkastede den „gyldne middelvejs“ politik som umulig. Der måtte foretages et valg, og han tilrødede, at grønlænderne valgte at forblive grønlændere med alle et sådant valgs konsekvenser, herunder den, at man i Grønland måtte betale ved at „sætte tæring efter næring“.

Samtidig blev det uimodsagt meddelt i „Berlingske Tidende“, at grønlandske kredse i Danmark ønskede at skabe en velorganiseret orienteringskampagne rettet

imod dansk offentlighed og danske politikere for at forklare og uddybe de grønlandske synspunkter og for at skabe en nuanceret debat om tingene.

Alt i alt har der således været mange tegn på, at man står over for „nye signaler“.

Men i folketinget kunne grønlandsminister A. C. Normann med fuld ret påpege over for den rejste kritik, at de valgte grønlandske myndigheder, som han forhandler med, først og fremmest Grønlands Landsråd og de grønlandske kommunalbestyrelser, ikke har udtalt sig på linje med det, der nu fremkommer fra danske og grønlandske folketingsmænd og fra grønlændere i Danmark og specielt i København. Og det er jo rigtigt, at landsrådet ikke har ytret ønsker om en omlægning af den politiske linje, der er baseret på hidtidig enighed mellem grønlandsministeren og landsrådet og bekræftet alt i alt af grønlandsrådet eller af dets overvældende majoritet.

Dette kan så tages til indtægt for den formening, at man i hele sagen står over for en „falsk alarm“.

Sikkert er det, at folketinget hidtil har valgt – såre naturligt – at støtte sig først og fremmest til Grønlands Landsråd. Og mellem landsrådet på den ene side og folketing og regering på den anden har der aldrig været offentligt konstaterede meningsforskelle, før laksespørgsmålet dukkede op.

Om der i dag er tale om nye signaler eller falsk alarm får derfor stå hen, indtil der fra selve Grønland er hørt afgørende nyt.

På den anden side er det før set – man kan tale med herom i Færøernes nyere historie – at impulser, der fik afgørende betydning for den lokale, hjemlige politik, udgik fra kredse, der uden for hjemlandet havde fået tingene trukket frem og trukket skarpt op gennem konfrontationen med bevægelser og rørelser i værtslandet og ude i den store verden. Det er f. eks. ikke helt urimeligt at antage, at dagens bølgegang bl. a. kan spores tilbage til Malaurie-konferencen i Frankrig sidste år. Ligesom der udefra, f. eks. fra mindretals-manifestationerne og udtalelserne i USA og Canada, kan være kommet igangsættende inspiration. Iøvrigt må det retfærdigvis indrømmes, at grundtankerne i de aktuelle udtalelser fra grønlandsk side, er kendt fra adskillige indlæg også her i tidsskriftet af både grønlandske og danske forfattere.

Det positive i situationen synes at være de grønlandske talsmænds ønske om at få en nuanceret dialog i gang, at få konkrete problemer endevendt og undersøgt, at få sagligt betonet materiale lagt på bordet – også på landsrådets bord. Ingen kan være tjent med at stikke hovedet i busken, hvis en grønlandsk nyorientering er undervejs. Omvendt vil det også være af værdi at få tingene sat på plads, hvis den nye, skarpere grønlandske tone blandt unge grønlændere i Danmark er ganske uden ryg-dækning i Grønland.